

**ANÁLISE DA SITUACIÓN
DIFERENCIAL DE MULLERES
E HOMES EN RELACIÓN COS
DISTINTOS ÁMBITOS PRIORITARIOS
DE INTERVENCIÓN**

III. ANÁLISE DA SITUACIÓN DIFERENCIAL DE MULLERES E HOMES EN RELACIÓN COS DISTINTOS ÁMBITOS PRIORITARIOS DE INTERVENCIÓN

Neste apartado trátase de realizar unha análise de contexto e un diagnóstico xeral de partida sobre a situación da igualdade de oportunidades entre mulleres e homes nos ámbitos de intervención máis relevantes (tanto dende o punto de vista social como orzamentario) dos distintos programas de gasto que aparecen no proxecto de orzamentos da Comunidade Autónoma para 2023.

III.1. INVESTIGACIÓN, DESENVOLVEMENTO TECNOLÓXICO E INNOVACIÓN

Encádrase no Plan Estratéxico de Galicia 2022-2030 (PEG 2022-2030) no Eixe 3: Competitividade e crecemento, Prioridade de actuación PA. 3.1. Mellorar as capacidades de investigación e innovación e a adopción de tecnoloxías avanzadas.

A innovación é un elemento clave tanto para a competitividade empresarial como para a competitividade dos territorios. A innovación é un motor de desenvolvemento rexional, ocupando un lugar preferencial nas políticas da UE, como a Axenda 2020 e a iniciativa “Unión por la innovación”.

A baixa participación no gasto en I+D do sector empresarial constitúe un dos problemas máis importantes do sistema de I+D+i de Galicia (50,8% fronte ao 55,6% nacional ou o 65,8% europeo. Datos de 2020).

Polo que se refire ao persoal empregado en I+D en equivalencia a xornada completa (EJC), no ano 2020 dedicáronse a actividades de I+D en Galicia un total de 10.774 persoas, das que o 41,1% foron mulleres. Por sectores, a maior participación feminina dáse no sector administración pública e Institucións Privadas sen Fins de Lucro (IPSFL), cun 63,6%. Como se reflexa na Táboa I o número de mulleres investigadoras foi de 2.749, o que representa o 39,7% do total.

Táboa 1. Persoal empregado en I+D en equivalencia a xomada completa. Ano 2020

	ESPAÑA		GALICIA		EU 27 (desde 2020)	
	Total	% mulleres	Total	% mulleres	Total	% mulleres
Persoal en I+D	231.769	40,7	10.774	41,1	2.964.580	..
Sector empresas	104.728	31,7	4.786	27,4	1.766.153	..
Sector Administración Pública e IPSFL	42.717	53,7	1.687	63,6	387.002	..
Sector Ensino Superior	84.325	45,4	4.301	47,4	811.425	..
Investigadores/as en I+D	145.372	39,9	6.920	39,7	1.892.436	..
Sector empresas	55.299	31,7	2.909	28,6	1.049.046	..
Sector Administración Pública e IPSFL	22.861	50,3	887	59,7	226.105	..
Sector Ensino Superior	67.212	43,1	3.123	44,4	617.285	..

Fonte: INE, IGE, Eurostat

Polo que se refire ao persoal docente e investigador de centros propios das universidades públicas galegas, segundo os datos recollidos na “Estadística de Personal de las Universidades. EPU. Curso 2020-2021. Ministerio de Ciencia, Innovación y Universidades”, a presenza de mulleres docentes e investigadoras é moi similar en Galicia respecto da media estatal (Táboa 2).

Táboa 2. Persoal docente e investigador en centros propios das universidades públicas. Curso 2020-2021

	Homes	% homes	Mulleres	% mulleres	Total
Galicia	2.895	58,3	2.074	41,7	4.969
Total universidades	58.937	57,4	43.652	42,6	102.589

Fonte: Sistema Integrado de Información Universitaria (SIU). Secretaría General de Universidades.

Atendendo a presenza das mulleres no persoal docente e investigador (PDI) segundo categoría de persoal pódese observar que a presenza é menor en todas as categorías, no caso da categoría de catedráticas de Universidade só o 26% son mulleres.

Táboa 3. Persoal docente e investigador ao servizo das universidades galegas por sexo e categoría de persoal. Curso 2020-2021

	Total	Homes	Mulleres	% Mulleres
Catedrático/a de Universidade	630	466	164	26,0
Titular de Universidade	1.732	980	752	43,4
Catedrático/a de EU	40	23	17	42,5
Titular de EU	153	97	56	36,6
Outros	17	12	5	29,4
Persoal contratado	2.347	1.273	1.074	45,8
Eméritos/as	50	44	6	12,0

Fonte: Sistema Integrado de Información Universitaria (SIU). Secretaría General de Universidades.

En 2020 léronse en Galicia 477 teses doutorais, e o 53,5% foron lidas por mulleres (Táboa 4). A distribución por idade de lectura de tese é similar para ambos sexos, non obstante, o 66,7% das mulleres faino con menos de 34 anos, mentres que esta porcentaxe sitúase no caso dos homes no 46,4%.

Táboa 4. Teses doutorais lidas nas universidades galegas por sexo e grupos de idade. Ano 2020

	Total	Homes	Mulleres	% teses lidas por mulleres
Total	477	222	255	53,5
De 24 a 29 anos	113	47	66	58,4
De 30 a 34 anos	160	56	104	65,0
De 35 a 39 anos	64	30	34	53,1
De 40 a 44 anos	54	34	20	37,0
De 45 a 49 anos	33	18	15	45,5
De 50 a 55 anos	20	13	7	35,0
Más de 55 anos	33	24	9	27,3

Fonte: Base de datos de Tesis Doctorales (TESEO). Secretaría General de Universidades

III.2. EMPRENDEMENTO E PEMES

Encádrase no Plan Estratéxico de Galicia 2022-2030 (PEG 2022-2030) no Eixe 3: Competitividade e crecemento, Prioridade de actuación PA. 3.3. Impulsar o crecemento e competitividade das PEMES, a transición industrial e o emprendemento.

O emprendemento considérase un motor da innovación e do crecemento e a relevancia actual deste sector é indiscutible, dado o seu potencial de creación de emprego e de riqueza e, polo tanto, a súa capacidade para impulsar a reactivación económica.

Tanto as políticas de apoio ao emprego por conta propia e a creación de empresas como as políticas de competitividade empresarial resultan prioritarias dentro da Estratexia Europa 2020, e resulta inevitable prestar especial atención á implicación da muller neste ámbito en tanto representa un grupo social relevante no que a creación de empresas se refire. Por iso é imprescindible incidir nas diferenzas da figura da potencial emprendedora, os seus rasgos psicosociais, os estímulo e os principais obstáculos que atopan as mulleres ao iniciar unha actividade empresarial.

Así, pódense detectar diferenzas entre mulleres e homes que afectan ao xeito en que encaran o proceso do emprendemento e as iniciativas de autoemprego:

- A actividade emprendedora das mulleres é máis baixa que a masculina.
- Existe unha menor presenza de mulleres en todas as fases do proceso de emprendemento.
- O perfil das mulleres emprendedoras é distinto ao dos seus homólogos varóns.
- Os motivos que subxacen no emprendemento varían en función do sexo.
- As empresas creadas por mulleres concéntranse no sector servizos e teñen unha dimensión máis pequena, así como menores expectativas de crecemento.

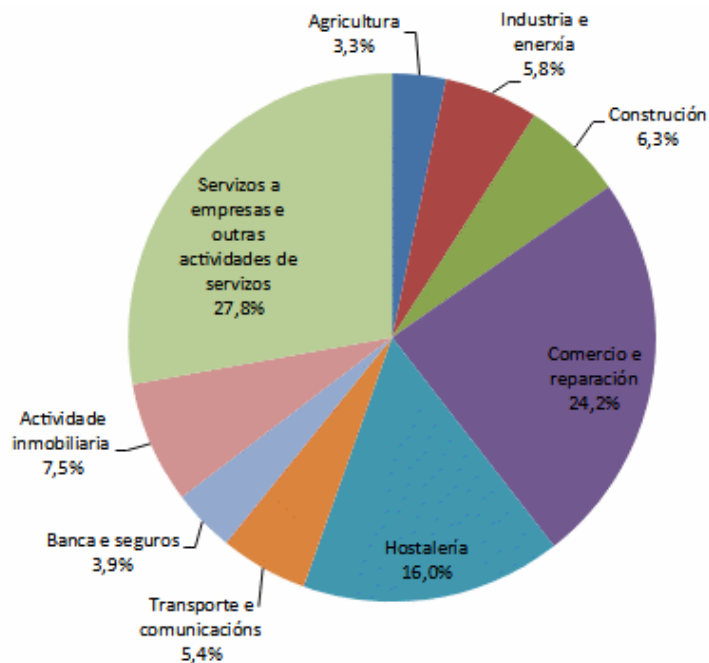
Táboa 5. Socios/as fundadores das empresas creadas no período 2012-2021

	Homes	Mulleres	Total	% Homes	% Mulleres
2012	4.005	1.527	5.532	72,4	27,6
2013	4.126	1.532	5.658	72,9	27,1
2014	3.960	1.434	5.394	73,4	26,6
2015	3.754	1.310	5.064	74,1	25,9
2016	4.599	1.667	6.266	73,4	26,6
2017	3.987	1.368	5.355	74,5	25,5
2018	3.792	1.307	5.099	74,4	25,6
2019	3.624	1.212	4.836	74,9	25,1
2020	3.065	983	4.048	75,7	24,3
2021	3.682	1.246	4.928	74,7	25,3

Fonte: IGE. Explotación do Boletín Oficial do Rexistro Mercantil (BORME)

Durante o ano 2021 constituíronse en Galicia 3.927 novas empresas con 4.928 socios/as fundadores/as, sendo mulleres o 25,3%, porcentaxe que aumentou un punto porcentual respecto ao ano 2020. Por outra parte, as mulleres fundan en maior medida empresas que pertencen ao sector de servizos a empresas e ao sector do comercio e as reparacións (Gráfico 1).

Gráfico 1. Socias fundadoras das empresas creadas no ano 2021 segundo o sector de actividade

Fonte: IGE. Explotación do Boletín Oficial do Rexistro Mercantil (BORME)

O Informe GEM (Global Entrepreneurship Monitor) correspondente ao ano 2020-2021 en Galicia pon de manifesto a presenza de mulleres na xeración de novas iniciativas emprendedoras.

En Galicia, o índice TEA obtivo un valor de 4,3% en 2020, cunha tendencia á baixa no último ano, xa que en 2019 era do 5,3%. O índice TEA diminúe tanto para as mulleres como para os homes. No caso das mulleres pasa do 6,8% en 2019 ao 5% en 2020, aínda que, por terceiro ano consecutivo, continúa sendo superior ao dos homes (3,5%).

Se realizamos a comparativa con España, o índice TEA das mulleres en Galicia en 2020 foi lixeiramente superior ao TEA feminino da media española (4,8%). Pola contra o índice TEA dos homes situouse moi por baixo da media española para este colectivo (5,6%).

A actividade emprendedora das mulleres rompe así a súa tendencia crecente desde 2016. No caso dos homes prosigue o seu descenso desde 2017, acadando un dos valores máis baixos dentro da serie temporal considerada (Gráfico 2), similar ao obtido no 2010.

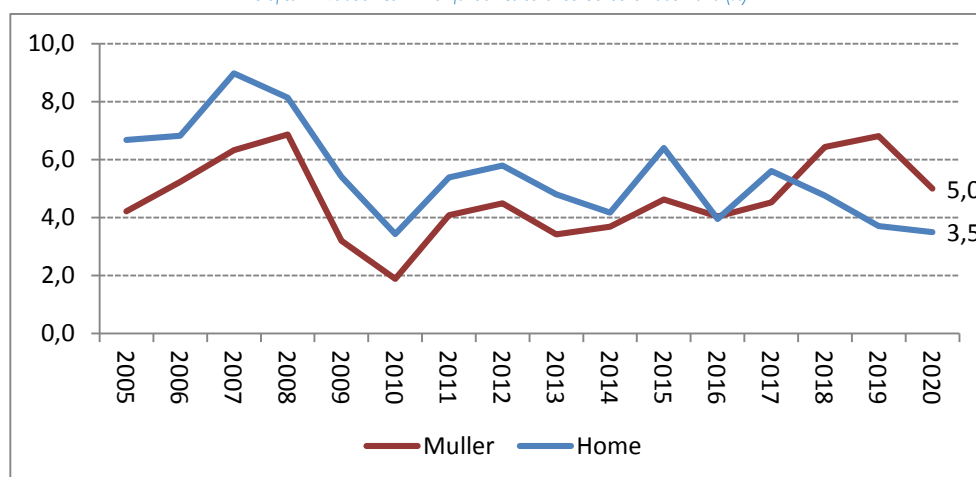
Táboa 6. Índice de actividade emprendedora incipiente total (TEA20) segundo sexo. Ano 2020 (%)

TEA20	Home	Muller	Total
Galicia	3,5	5,0	4,3
España	5,6	4,8	5,2

Índice TEA: índice de actividade emprendedora incipiente total, que se corresponde co nivel de actividade emprendedora dunha economía, equivalente á incidencia das iniciativas nacentes e das novas, medida en porcentaxe respecto a a poboación de 18 a 64 anos.

Fonte: Informe GEM 2020-2021

Gráfico 2. Evolución do TEA en función do sexo. Galicia. Serie 2005-2020 (%)

Fonte: Informe GEM 2020-2021

A distribución da poboación emprendedora galega en función do sexo e a idade do ano 2020 (Táboa 7) mostra que, no caso dos homes, é na franxa de idade entre 25 e 34 anos cando se concentran a maior parte deles (31,4%). No caso das mulleres, a franxa a franxa de idade entre 35 e 44 anos é onde se concentran o 32% das emprendedoras. Tendo en conta o nivel educativo, non se perciben moitas diferencias das persoas emprendedoras en función do sexo, en ambos sexos o nivel educativo superior é o que acumula maior porcentaxe de iniciativas.

Táboa 7. Distribución da poboación emprendedora por sexo, idade e nivel de estudos. Galicia. Ano 2020 (% do TEA)

Distribución da poboación emprendedora por sexo, idade e nivel de estudos. Ano 2020 (% do TEA)		
	Galicia	
	Home	Muller
Idade		
18-24 anos	0,0	6,0
25-34 anos	31,4	14,0
35-44 anos	17,1	32,0
45-54 anos	28,6	28,0
55-64 anos	22,9	20,0
Nivel de estudos		
Primaria	11,4	22,4
Secundaria	28,6	22,4
Superior	42,9	38,8
Posgrao	17,1	16,3

Fonte: informe GEM 2020-2021

En 2020 as emprendedoras galegas perciben menos oportunidades para emprender que os homes (13,8% fronte a 26,9%), manifestando maior medo ao fracaso (58,2% fronte a 44,3%). Ademais, aínda que un 75% das mulleres emprendedoras considera que ten suficientes habilidades e coñecementos para emprender, esta porcentaxe foi inferior ao ano anterior (75% en 2020 fronte a 85,7% en 2019).

Táboa 8. Percepción da poboación galega sobre os seus valores e actitudes para emprender desde a perspectiva do sexo. Ano 2020 (%)

% da poboación galega involucrada no proceso emprendedor de 18-64 anos que percibe que...	Galicia	
	Home	Muller
Existen oportunidades para emprender	26,90	13,80
Posee os coñecementos e habilidades para emprender	86,00	75,00
O medo ao fracaso é un obstáculo para emprender	44,30	58,20
Coñece a outras persoas que emprenderon	58,30	45,50

Fonte: informe GEM 2020-2021

III.3. EMPREGO

Encádrase no Plan Estratéxico de Galicia 2022-2030 (PEG 2022-2030) no Eixe I: Reto demográfico, Prioridade de actuación PA. I.I. Acadar un nivel de emprego elevado e de calidade, que garanta o equilibrio entre a vida profesional e a privada.

A análise dos principais datos socio-económicos de Galicia reflicten que o desemprego atópase aínda nuns niveis elevados, especialmente polo que se refire ao desemprego xuvenil, se ben Galicia mantén índices de paro menores que o resto de España. Os datos tamén evidencian que persiste a desigualdade de mulleres e homes:

- O acceso das mulleres ao mercado laboral non se produce coa mesma intensidade que os homes, en particular nas mozas.
- As mulleres teñen unhas condicións laborais máis precarias.
- Persiste a desigualdade salarial.
- Existe unha forte segregación horizontal por sexo (as mulleres concéntranse en determinadas ocupacións e sectores).
- Falta de corresponsabilidade nas tarefas domésticas e familiares, maior necesidade de conciliar.
- Menor presenza de mulleres en postos directivos.

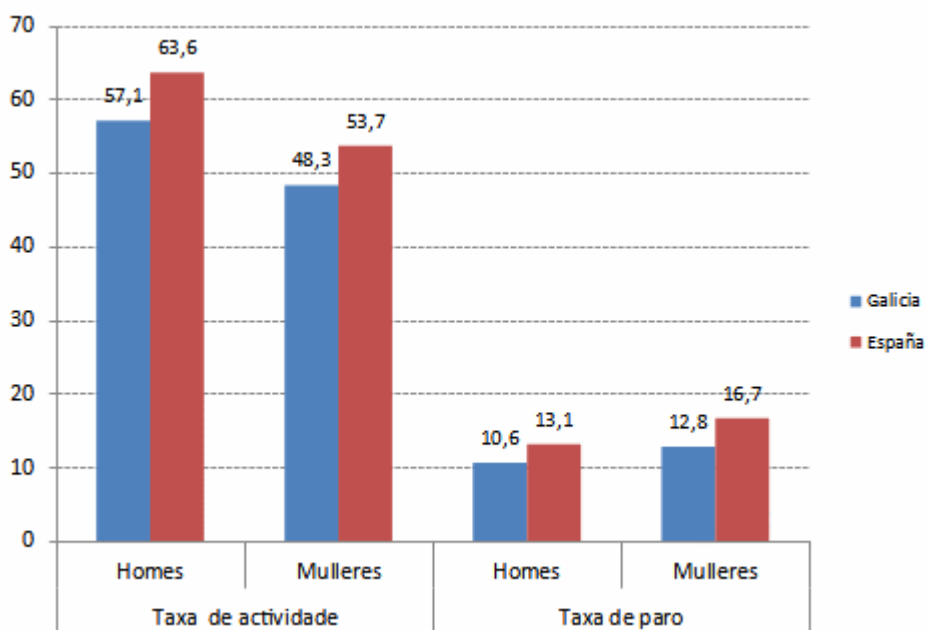
A taxa de actividade feminina en España supera á galega en 5,4 puntos, e a taxa de paro das mulleres galegas é de 3,9 puntos inferior á de España, tal e como se observa na Táboa 9. Se se fai a comparación cos homes, a taxa de actividade dos homes supera en 8,8 puntos á das mulleres. A diferenza na taxa de actividade entre ambos os dous sexos é case 1,1 puntos inferior á rexistrada no caso de España.

Táboa 9. Taxa de actividade e taxa de paro por sexo. Comparativa Galicia-España. Ano 2021

	Taxa de actividade		Taxa de paro	
	Homes	Mulleres	Homes	Mulleres
Galicia	57,1	48,3	10,6	12,8
España	63,6	53,7	13,1	16,7

Fonte: INE-IGE. Enquisa de Poboación Activa

Gráfico 3. Taxa de actividade e taxa de paro por sexo. Comparativa Galicia-España. Ano 2021

Fonte: INE-IGE. Enquisa de Poboación Activa

Na Táboa 10 reflíctese que en todos os grupos de idade, a taxa de actividade masculina é superior á feminina, as maiores diferencias danse nos tramos de idade de 16 a 24 anos e de 45 a 54 anos.

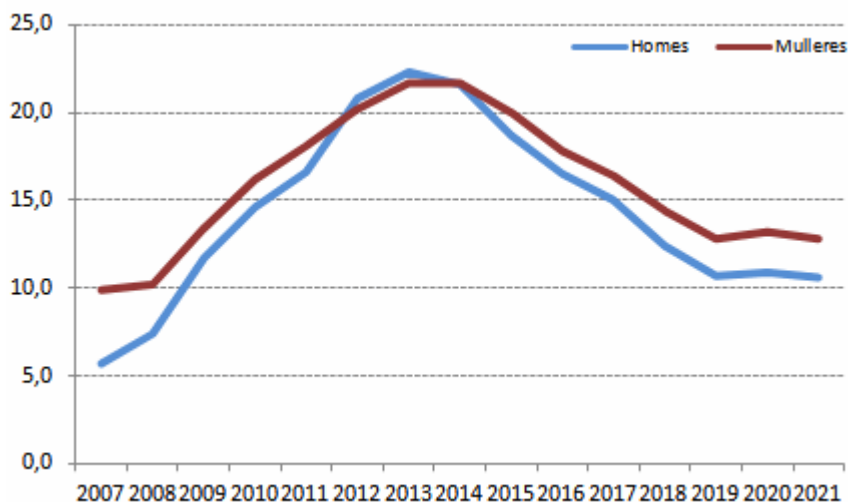
Táboa 10. Taxas de actividade por distintos grupos de idade. Galicia. Ano 2021

	De 16 a 24 anos	De 25 a 34 anos	De 35 a 44 anos	De 45 a 54 anos	De 55 e máis anos
Homes	28,8	83,9	93,1	88,5	27,8
Mulleres	20,5	80,4	86,4	79,9	21,6

Fonte: INE-IGE. Enquisa de Poboación Activa

O Gráfico 4, mostra a evolución da taxa de paro segundo o sexo nos últimos 15 anos, observamos que, agás nos anos 2012 e 2013, a taxa de paro feminina foi sempre superior á masculina, neste último ano 2021 a diferenza foi de 2,2 puntos (12,8% nas mulleres fronte a 10,6% nos homes).

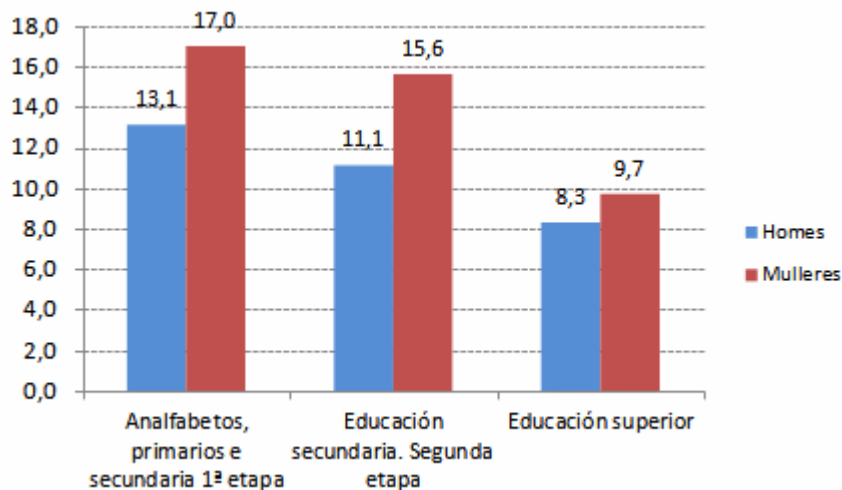
Gráfico 4. Evolución das taxas de paro por sexo en Galicia

Fonte: INE-IGE. Enquisa de Poboación Activa

Ao ter en conta o nivel de estudos á hora de avaliar a empregabilidade das mulleres, pódese observar que a medida que aumenta o nivel de formación, a taxa de paro é menor, tanto en homes como en mulleres (Gráfico 5).

Gráfico 5. Taxa de paro da poboación de 16 a 64 anos segundo o nivel de estudos alcanzado e sexo. Ano 2021

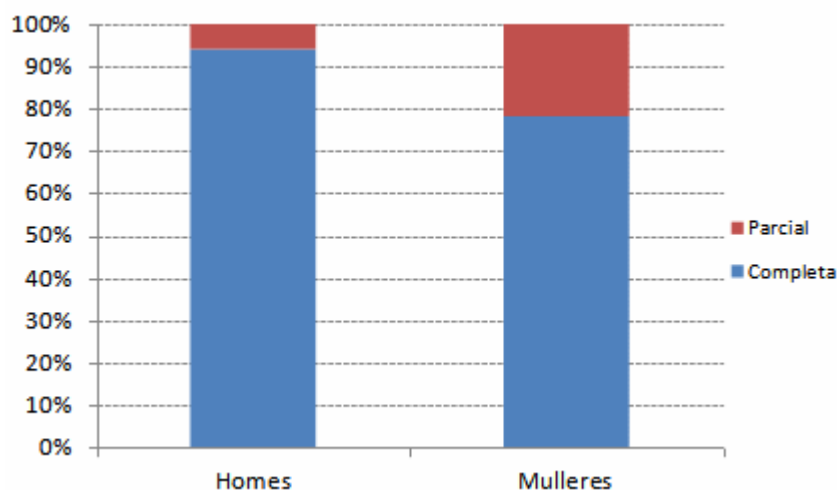
Fonte: IGE-INE. Enquisa de poboación activa

As mulleres presentan maiores porcentaxes de contratos a tempo parcial. Así, das persoas ocupadas en Galicia no ano 2021 o 94% dos homes están ocupados a xornada completa, fronte ao 78,2% das mulleres. De cada 100 persoas ocupadas:

- 49 son homes ocupados a xornada completa
- 37 son mulleres ocupadas a xornada completa

- 10 son mulleres ocupadas a tempo parcial
- 3 son homes ocupados a tempo parcial

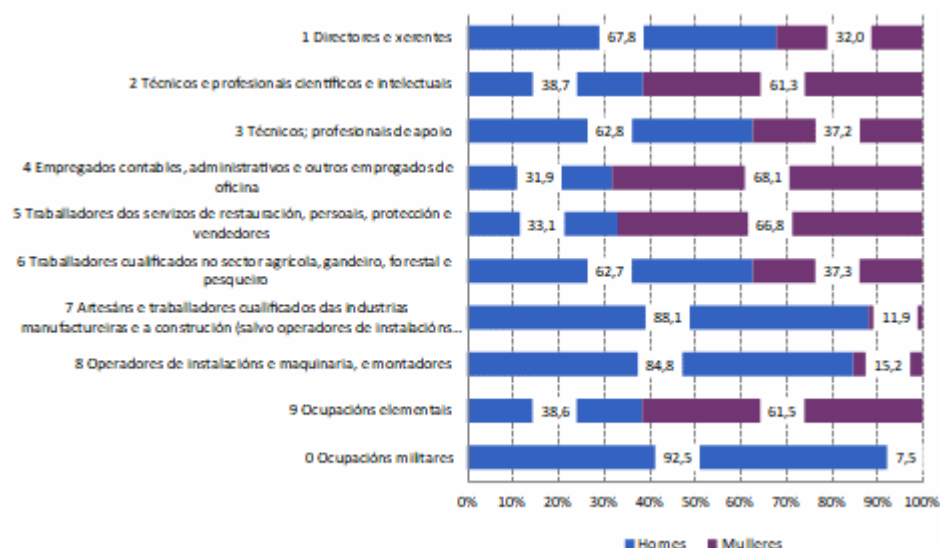
Gráfico 6. Ocupados segundo tipo de xornada e sexo. Galicia. Ano 2021

Fonte: IGE-INE. Enquisa de poboación activa

O gráfico 7, presenta a distribución dos ocupados segundo a ocupación, pódese observar a menor presenza das mulleres en postos directivos, só o 32% dos directores ou xerentes de empresas son mulleres.

Gráfico 7. Distribución dos ocupados segundo ocupación e sexo. Galicia. Ano 2021

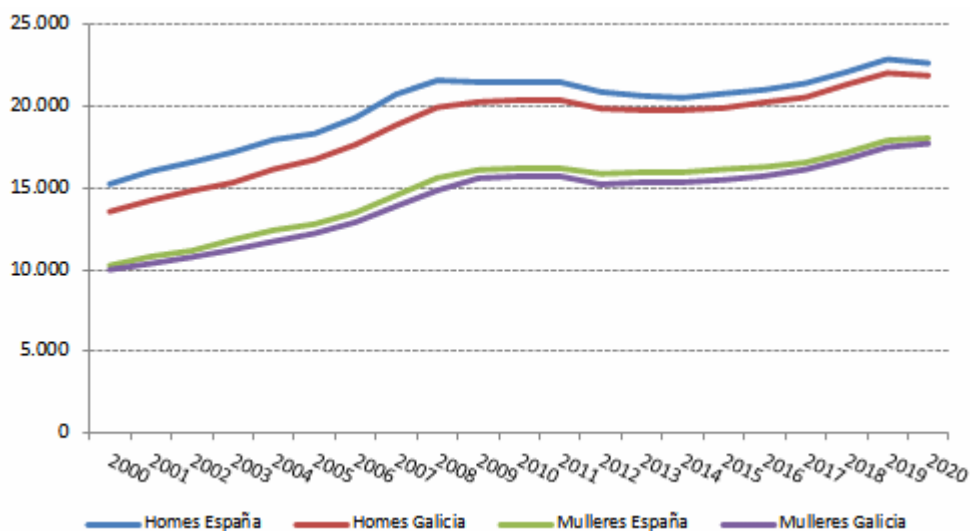

Fonte: IGE-INE. Enquisa de poboación activa

O traballo asalariado das mulleres tamén presenta unha maior dependencia do sector público. Así, segundo os datos da EPA do ano 2021 o 23% das ocupadas galegas son asalariadas do sector público mentres que nos homes esta porcentaxe é do 14,2%.

Segundo a Agencia Estatal de la Administración Tributaria o salario medio anual das mulleres galegas foi de 17.720 euros no ano 2020, que supón o 81% do salario medio anual masculino. As diferenzas por sexo no período 2000-2020 dos salarios medios anuais son destacables, aínda que a nivel estatal estas son significativamente máis elevadas: en España, en termos relativos, a diferenza entre o salario medio anual dos homes e o das mulleres alcanza o máximo nos tres primeiros anos da década (48%), mentres que en Galicia ese máximo sitúase en torno ao 38% neses mesmos anos. Estas diferenzas van diminuindo ao longo do período, acadando no ano 2020 o 25% en España e o 24% en Galicia. Ademais, se se examinan as diferenzas de nivel por sexo, obsérvase que estas son moito máis pronunciadas nos homes que nas mulleres. É dicir, o salario medio das mulleres galegas, aínda que é máis baixo que o español, aproxímase máis ao da media de España que no caso dos homes.

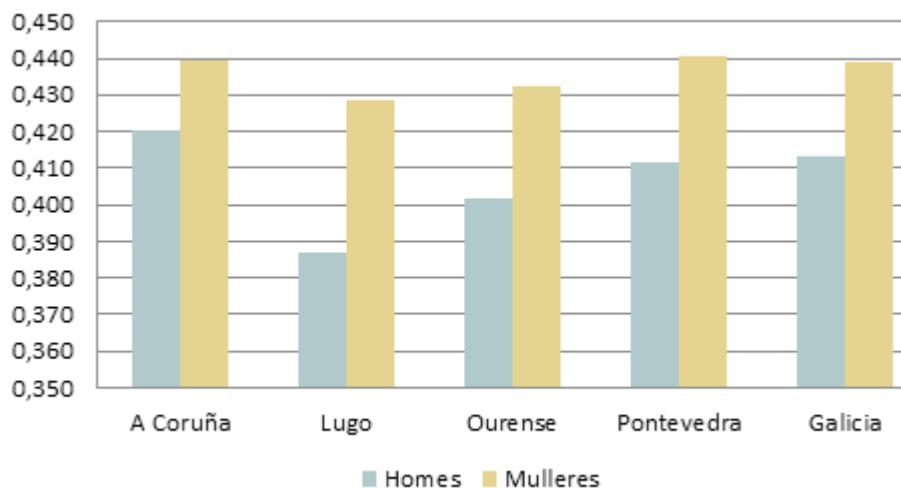
Gráfico 8. Salario medio anual segundo o sexo. España e Galicia. 2000-2020

Fonte: AEAT. Trabajo y pensiones en las fuentes tributarias

Co número de persoas asalariadas e a masa salarial por tramos de salario, calcúlase o índice de Gini para medir o grao de desigualdade dos ingresos procedentes de salarios por sexo para Galicia e as catro provincias. Como se deduce do Gráfico 9 referido ao ano 2020, a desigualdade nos ingresos por salarios é maior nas mulleres que nos homes nas catro provincias. Ou dito doutro modo, na poboación feminina as diferenzas salariais son máis amplas que na poboación masculina. As máis elevadas danse en Lugo e en Ourense.

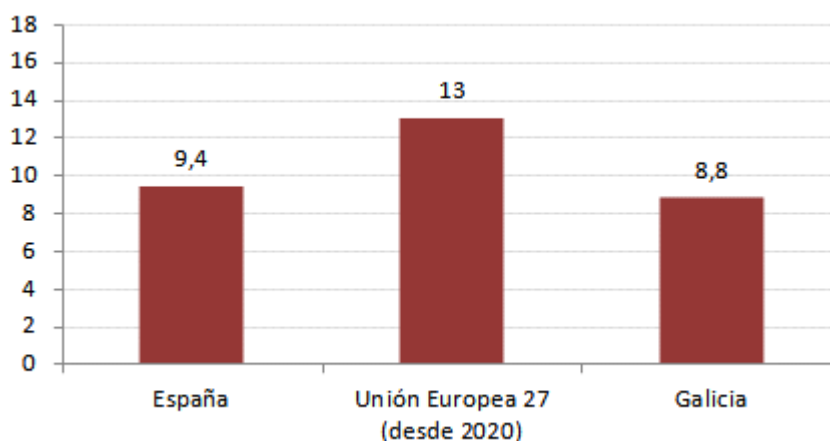
Gráfico 9. Índice de Gini segundo o sexo. Galicia e provincias. Ano 2020

Fonte: AEAT. Trabajo y pensiones en las fuentes tributarias

A fenda salarial é un indicador que representa a diferenza entre a ganancia media por hora dos homes e a ganancia media por hora das mulleres como porcentaxe da ganancia media por hora dos homes. No ano 2020 a fenda salarial en Galicia foi do 8,8%. Isto significa que os homes gañaban un 8,8% máis que as mulleres. A fenda salarial en Galicia situouse nese ano por debaixo da UE27, que alcanza o valor do 13% e da de España, que alcanza o valor do 9,4%.

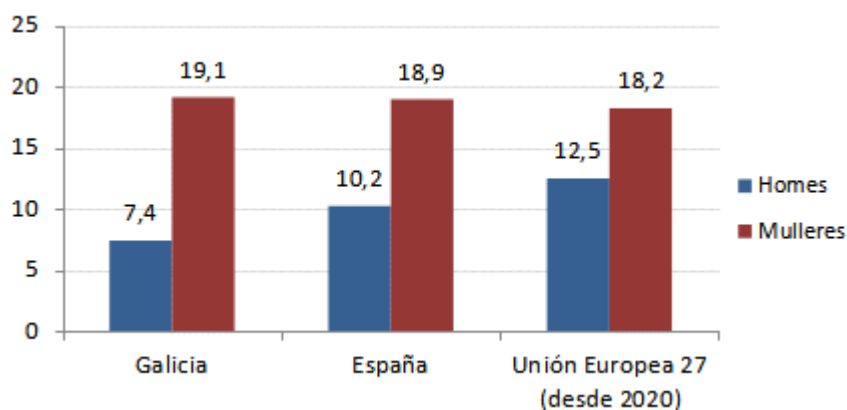
Gráfico 10. Fenda salarial. Ano 2020

Fonte: IGE. Elaboración propia a partir dos microdatos da Encuesta de Estructura Salarial elaborada polo INE; Eurostat/ SES: EU Structure of earnings survey

No ano 2018, a porcentaxe de asalariadas galegas con salarios baixos era do 19,1% fronte ao 7,4% dos homes. No caso das mulleres, esta porcentaxe aumentou respecto ao ano 2014, no que se rexistraba un 16,2%. No caso dos homes o aumento foi menor, no ano 2014 rexistrábase un 6,9%.

Gráfico 11. Porcentaxe de asalariados con salarios baixos. Ano 2018

Fonte: IGE. Elaboración propia a partir dos microdatos da Encuesta de Estructura Salarial elaborada polo INE; Eurostat/ SES: EU Structure of earnings survey

Por outro lado, tamén hai que considerar que o xeito diferente en que mulleres e homes asumen e afrontan as responsabilidades familiares é un dos factores que condiciona o acceso (e as condicións de acceso) da muller ao mercado laboral. En xeral as mulleres continúan a ser as que de xeito maioritario se ocupan das labores de coidado e atención a fillos e fillas así como ás persoas con dependencia.

En 2017 en Galicia unhas 144.539 persoas realizan tarefas de coidado de persoas con dependencia. A incidencia é maior entre o sexo feminino que entre o masculino: o 62,8% das persoas coidadoras son mulleres fronte ao 37,2% dos homes. Ademais o 27,1% das mulleres coidadoras de dependentes dedican ao coidado 70 ou máis horas á semana a esta tarefa.

Táboa 11. Coidadores de persoas con dependencia por número de horas que lles dedican ao coidado e sexo. Galicia. Ano 2017 (persoas)

	2017		
	Home	Muller	Total
Menos de 15 horas semanais	17.770	19.223	36.993
De 15 a 29 horas semanais	12.005	19.454	31.459
De 30 a 69 horas semanais	11.724	27.414	39.138
De 70 a 89 horas semanais	7.640	13.837	21.478
90 ou máis horas semanais	4.682	10.790	15.473
Total	53.821	90.718	144.539

Fonte: IGE: Enquisa estrutural a fogares. Módulo de dependencia

Na táboa seguinte amósase a porcentaxe de pais e nais que realizan actividades cos fillos e fillas tras o fin da xornada educativa no ano 2017. A incidencia (isto é, a porcentaxe de persoas que realiza ese tipo de actividades cos menores) sempre é maior no caso das mulleres que no dos homes.

Táboa 12. Actividades que realizan os pais cos nenos de 0 a 12 anos, de luns a venres, tras o fin da xornada educativa por sexo. Galicia. Ano 2017(%)

	2017		
	Home	Muller	Total
Axudarlles cos estudos ou tarefas escolares	59,14	77,25	68,63
Saír de paseo, levalos ao parque	81,33	93,59	87,76
Xogar con eles	87,79	94,85	91,49
Acompañalos e/ou apoialos nas actividades extraescolares	47,05	61,26	54,5
Facer actividades compartidas (deporte, cociña, manualidades...)	72,38	85,54	79,28
Xantar e/ou cear xuntos	92,35	96,78	94,68
Falar ou charlar con eles	94,77	97,74	96,33
Estar pendente de que estean entretidos e fagan cousas	84,66	95,6	90,4
Ningunha actividade (non ten tempo, non coinciden...)	*	*	1,44

Fonte: IGE. Enquisa estrutural a fogares

Nota: a incidencia calcúlase, para cada categoría, como a porcentaxe de pais con nenos de 0 a 12 anos que realizan esa actividade cos fillos sobre o total de pais con nenos de 0 a 12 anos nesa categoría.

(*) Poucas observacións mostrais

Estudando o grao en que os ocupados poden conciliar traballo e vida familiar, en Galicia no ano 2017, 39.470 traballadores e traballadoras de Galicia con menores de 13 anos reduciron a súa xornada de traballo para poder atenderlos. Segundo o sexo da persoa, a incidencia da redución da xornada laboral foi maior entre as mulleres (o 14,85% das mulleres traballadoras con nenos e nenas destas idades) que entre os homes (5,06%). De feito, 7 de cada 10 persoas que en 2017 reduciron a súa xornada de traballo eran mulleres.

Táboa 13. Traballadores con nenos de 0 a 12 anos con redución de xornada de traballo para atender os nenos por sexo. Galicia. Ano 2017

	2017		
	Incidencia	Número	Porcentaxe
Home	5,06	9.320	23,6
Muller	14,85	30.150	76,4
Total	10,19	39.470	100,0

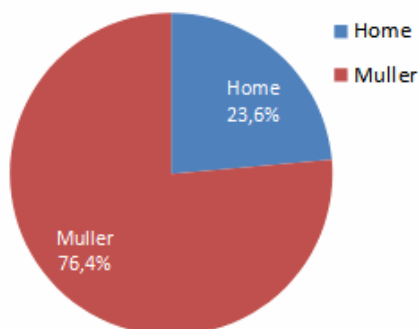
Fonte: IGE. Enquisa estrutural a fogares

Nota: os datos fan referencia aos pais con nenos de 0 a 12 anos que residen en núcleos familiares e traballan por conta allea ou por conta propia.

A incidencia calcúlase para cada categoría como a porcentaxe de pais con redución de xornada sobre o total de pais nesa categoría.

Gráfico 12. Distribución porcentual das persoas traballadoras con menores de 12 ou menos anos con redución de xornada de traballo para atender os

menores por sexo. Galicia. Ano 2017 (%)

Fonte: IGE: Enquisa estrutural a fogares. Módulo de coidado de menores e conciliación familiar

III.4. EDUCACIÓN E APRENDIZAXE PERMANENTE

Encádrase no Plan Estratéxico de Galicia 2022-2030 (PEG 2022-2030) no Eixe 4 Cohesión social e territorial, na PA. 4.I. Promover unha educación inclusiva e de calidade.

A educación é un dos factores que máis inflúe no avance e progreso de persoas e sociedades. Ademais de achegar coñecementos, a educación permite acadar mellores niveis de benestar social e de crecemento económico, reduce as desigualdades económicas e sociais, permite o acceso a mellores niveis de emprego e impulsa a ciencia, a tecnoloxía e a innovación.

Aínda que a educación sempre tivo gran importancia para o desenvolvemento, isto ten máis relevancia hoxe debido ao gran avance da ciencia e da tecnoloxía e as súas aplicacións na sociedade.

Nas economías modernas o coñecemento é un factor clave para a produción. As sociedades que máis teñen avanzado no económico e no social son as que basearon o seu progreso no coñecemento, tanto no que se transmite coa escolarización, como o que se xera a través da investigación. Da educación, da ciencia e da innovación tecnolóxica dependen, cada vez máis, a produtividade e a competitividade económicas, así como boa parte do desenvolvemento social e cultural.

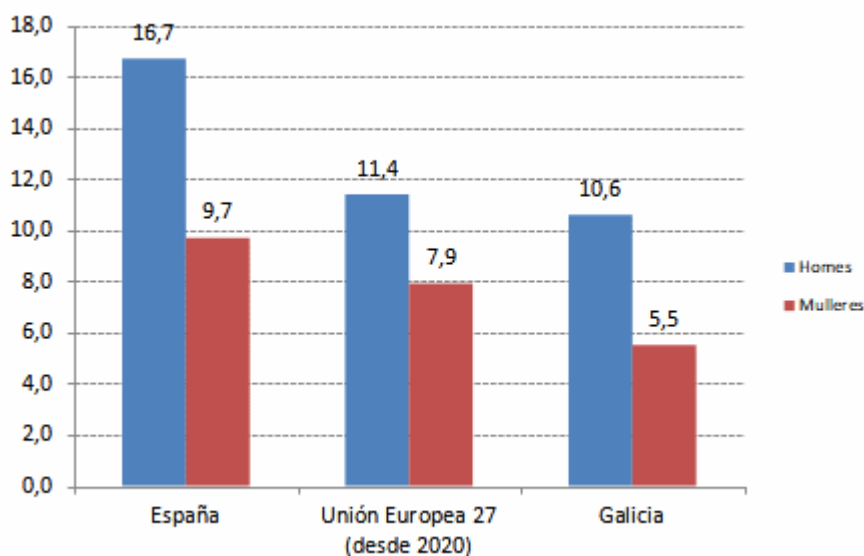
Neste sentido, como sempre que se está a falar de persoas, resulta imprescindible coñecer a diferente situación de partida en que poden estar mulleres e homes:

- As mulleres obteñen mellores resultados educativos e rexistran menores taxas de abandono escolar.
- A elección de itinerarios formativos de estudos superiores teñen un marcado nesgo de xénero.

- As mulleres participan en maior medida en actividades de aprendizaxe permanente.

Os niveis de abandono educativo temperán son menores en Galicia que para o conxunto español e o da UE 27, tanto para os homes como para as mulleres. No ano 2021 o abandono educativo temperán situouse en Galicia no 8,1% e no caso das mulleres este indicador obtivo o valor do 5,5% fronte ao 10,6% dos homes (Gráfico 13).

Gráfico 13. Abandono educativo temperán. Ano 2021

Fonte: IGE-INE. Enquisa de poboación activa; Eurostat/ LFS: EU Labour Force Survey

En Galicia, a porcentaxe de mulleres con nivel de formación alcanzado de educación terciaria é superior á dos homes. Así, no ano 2021 o 42,4% das mulleres galegas de 16 a 64 anos tiñan este nivel de formación; nos homes esta porcentaxe era do 34,7%. No grupo de idade de 30 a 34 anos, as diferenzas son maiores, e así no ano 2021, en Galicia, a porcentaxe de mulleres deste grupo con educación terciaria acadada o 55,7%, mentres que nos homes é do 39,7%.

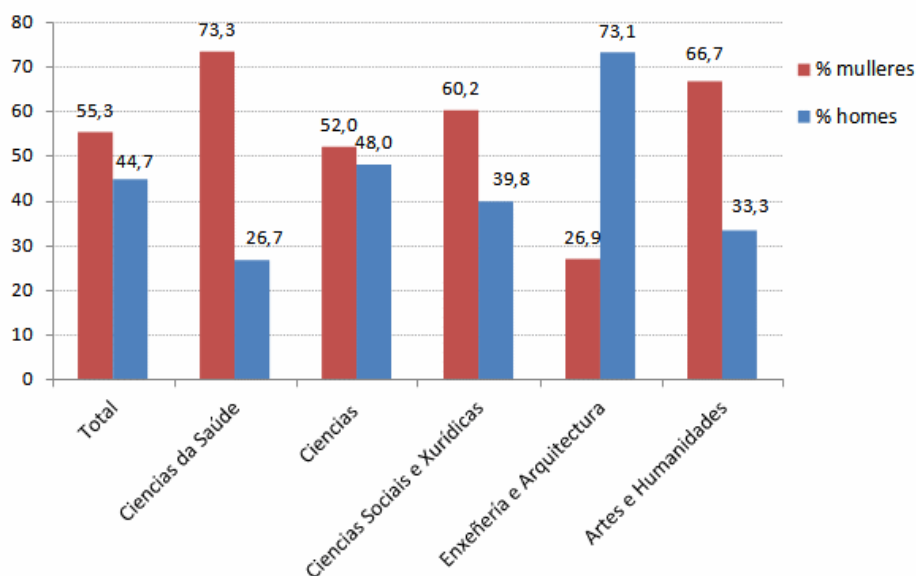
Na Táboa 14 reflíctese a distribución por sexo e área de coñecemento dos e das estudantes que se matricularon nas universidades galegas no curso 2020-2021. A proporción de mulleres matriculadas nas universidades galegas supera en 10,6 puntos á dos homes.

Táboa 14. Estudantes matriculados/as nas universidades galegas segundo a área científica e sexo. Curso 2020-2021

	Total	Mulleres	% mulleres	% homes
Total	61.767	34.175	55,3	44,7
Ciencias da Saúde	10.450	7.662	73,3	26,7
Ciencias	5.937	3.088	52,0	48,0
Ciencias Sociais e Xurídicas	26.533	15.964	60,2	39,8
Enxeñería e Arquitectura	12.851	3.460	26,9	73,1
Artes e Humanidades	5.996	4.001	66,7	33,3

Fonte: Información subministrada directamente pola Consellería de Cultura, Educación e Ordenación Universitaria.

Gráfico 14. Estudantes matriculados/as nas universidades galegas segundo a área científica e sexo. Curso 2020-2021

Fonte: Información subministrada directamente pola Consellería de Cultura, Educación e Ordenación Universitaria.

O acceso e actual predominio das mulleres na Educación Superior segue marcado pola súa masiva presenza en determinadas ramas de coñecemento, especialmente nas Ciencias da Saúde e a súa escasa presenza na rama máis técnica, enxeñerías e Arquitectura. Esta diferenza na elección de ensinanzas condiciona e limita, en gran medida, a empregabilidade das mulleres no entorno produtivo actual.

Na poboación de 25 a 64 anos, a taxa de actividade das mulleres é inferior á dos homes en todos os niveis de estudos, non obstante as diferenzas neste indicador entre ambos xéneros é maior nos niveis educativos máis baixos.

Por outra parte, ao considerar o grupo de idade de 25 a 34 anos, redúcense as diferenzas na taxa de actividade entre homes e mulleres nos niveles educativos máis altos.

Hai unha taxa de emprego menor das mulleres, tamén segundo o nivel de formación alcanzado, sendo desfavorable á muller en todos os niveis educativos considerando o gru-

po de idade de 25 a 64 anos. A análise da porcentaxe de persoas que teñen emprego en función do nivel de estudos alcanzado na Táboa 16, amosa a existencia dunha correlación positiva entre o nivel de educación e o nivel de empregabilidade ou ocupación das persoas pero con taxas desfavorables para a muller en todos os niveis formativos. Existe unha clara disparidade entre o nivel de estudos que alcanzan as mulleres e as súas perspectivas profesionais.

Táboa 15. Taxas de actividade da poboación de 25-64 anos e de 25-34 anos, segundo nivel de formación acadado, idade e sexo. Galicia. Ano 2021

	Total		Educación primaria e inferior		1ª etapa educación secundaria		2ª etapa educación secundaria		Educación superior	
	25-64	25-34	25-64	25-34	25-64	25-34	25-64	25-34	25-64	25-34
Ambos sexos	10,9	17,2	21,5	37,6	13,0	21,1	12,1	16,7	8,4	15,0
Homes	9,7	16,6	17,9	30,2	11,4	18,9	9,7	13,1	7,6	16,5
Mulleres	12,1	17,8	27,7	57,9	15,4	25,2	14,6	21,1	9,1	13,8

Fonte: IGE-INE. Enquisa de poboación activa

Táboa 16. Taxas de emprego da poboación de 25-64 anos e de 25-34 anos, segundo nivel de formación acadado, idade e sexo. Galicia. Ano 2021

	Total		Educación primaria e inferior		1ª etapa educación secundaria		2ª etapa educación secundaria		Educación superior	
	25-64	25-34	25-64	25-34	25-64	25-34	25-64	25-34	25-64	25-34
Ambos sexos	79,6	82,2	46,6	50,4	71,7	84,0	80,5	80,8	88,3	84,4
Homes	83,2	83,9	52,3	59,6	78,3	87,0	85,2	83,1	90,4	85,1
Mulleres	76,1	80,4	39,2	35,6	63,4	79,0	75,9	78,2	86,7	83,9

Fonte: IGE-INE. Enquisa de poboación activa

Táboa 17. Taxas de paro da poboación de 25-64 anos e de 25-34 anos, segundo nivel de formación acadado, idade e sexo. Galicia. Ano 2021

	Total		Educación primaria e inferior		1ª etapa educación secundaria		2ª etapa educación secundaria		Educación superior	
	25-64	25-34	25-64	25-34	25-64	25-34	25-64	25-34	25-64	25-34
Ambos sexos	70,9	68,1	36,6	31,5	62,4	66,3	70,8	67,3	80,9	71,8
Homes	75,1	70,0	42,9	41,6	69,4	70,6	76,9	72,3	83,5	71,1
Mulleres	66,8	66,1	28,3	15,0	53,7	59,1	64,9	61,7	78,8	72,3

Fonte: IGE-INE. Enquisa de poboación activa

Outro dos aspectos a considerar neste ámbito é a situación de mulleres e homes respecto das actividades de formación permanente, entendendo por aprendizaxe permanente todo tipo de formación realizada ao longo da vida: formación xeral, profesional, persoal, tanto en sistemas formais de educación como a través doutras actividades non formais.

Como medida da formación permanente de adultos considérase a formación realizada nas catro últimas semanas pola poboación de 25 a 64 anos. Refírese tanto ás ensinanzas regradas como ás non regradas. Este indicador é un dos que figuran entre os puntos de referencia para os obxectivos dos sistemas de educación e formación 2020.

A este respecto cabe sinalar que, no ano 2021 en Galicia, a participación neste tipo de actividades foi máis elevada entre as mulleres que entre os homes, superando as primeiras aos varóns en máis de dous puntos porcentuais. Tanto en España como na UE 27,

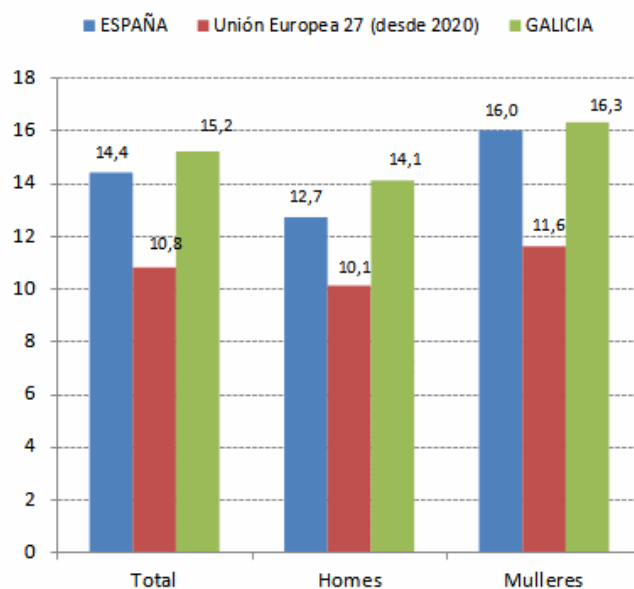
persisten as mesmas diferenzas por sexo, aínda que máis acusadas no caso de España onde esta porcentaxe supera os tres puntos porcentuais.

Táboa 18. Porcentaxe de persoas de 25 a 64 anos que participaron nalgunha actividade de formación permanente. Ano 2021

	Total	Homes	Mulleres
GALICIA	15,2	14,1	16,3
ESPAÑA	14,4	12,7	16,0
Unión Europea 27 (desde 2020)	10,8	10,1	11,6

Fonte IGE-INE. Enquisa de poboación activa; Eurostat/ LFS: EU Labour Force Survey

Gráfico 15. Porcentaxe de persoas de 25 a 64 anos que participaron nalgunha actividade de formación permanente. Ano 2021

Fonte IGE-INE. Enquisa de poboación activa; Eurostat/ LFS: EU Labour Force Survey

III.5. SAÚDE

Encádrase no Plan Estratéxico de Galicia 2022-2030 (PEG 2022-2030) no Eixe I Reto demográfico, na PA. I.4. Fortalecer unha asistencia sanitaria accesible e de calidade.

O coñecemento do estado de saúde da poboación e o seu modo de enfermarse, a identificación das súas necesidades e demandas e a atención á saúde, deben estar presentes no deseño das políticas, dos programas e dos servizos sanitarios, visibilizando os problemas de saúde que afectan a mulleres e homes de xeito diferenciado.

As investigacións e estudos realizados nas últimas décadas permitiron coñecer que mulleres e homes enferman e morren por causas diferentes. Así, nos países industrializa-

dos, as mulleres viven máis anos que os homes pero con peor calidade de vida, xa que presentan con maior frecuencia enfermidades de carácter crónico debilitante, como a diabetes ou a artrose.

En 2020, o 54,8% das defuncións rexistradas en Galicia foron por enfermidades do sistema circulatorio e por tumores. Entre as mulleres, a principal causa de morte foron as enfermidades do sistema circulatorio, que representaron o 30,8% das defuncións femininas. Nos homes, son os tumores a principal causa de morte e supuxeron o 30,7% das defuncións masculinas. Dentro deste grupo, os tumores da tráquea, dos bronquios e do pulmón son os máis frecuentes. O 7,1% das defuncións de homes ocorridas en 2020 debéronse a esta causa.

Táboa 19. Defuncións segundo as principais causas de morte. Galicia. Ano 2020

	Total	Mulleres	% Mulleres	Variación interanual (%)
Total enfermidades	32.845	16.571	50,5	5,0
Enfermidades do sistema circulatorio	9.508	5.112	53,8	3,2
Tumores	8.485	3.492	41,2	1,5
Enfermidades do sistema respiratorio	3.145	1.482	47,1	-11,4
Trastornos mentais e do comportamento	2.431	1.650	67,9	-2,5
Enfermidades infecciosas e parasitarias	1.976	954	48,3	375,0
Enfermidades do sistema nervioso e dos órganos dos sen	1.717	1.035	60,3	1,2
Enfermidades do sistema dixestivo	1.546	721	46,6	-1,0
Causas externas de mortalidade	1.299	503	38,7	5,5
Enf. do sistema xénitourinario	1.014	584	57,6	5,1
Enf. endócrinas/nutricionais/metaból.	761	423	55,6	19,8
Síntomas/signos/achados anormais, ncop.	413	281	68,0	-32,7
Outras causas	550	334	60,7	4,0

Fonte: INE. Defunciones según la causa de muerte

No ano 2020, pouco máis da metade das altas hospitalarias (50,5%) corresponden a mulleres, aínda que si se exclúen as producidas polo embarazo, parto e puerperio, a porcentaxe de altas suporía o 46,6%.

Nas mulleres as enfermidades do aparello circulatorio e respiratorio foron o motivo máis frecuente de ingreso (11,8 e 11,4 de cada 100 altas respectivamente), seguidas das enfermidades do aparello dixestivo (10,9 de cada 100).

Táboa 20. Enfermos dados de alta segundo a diagnose. Galicia. Ano 2020

	Total	Homes	Mulleres	% Mulleres
Diagnóstico definitivo	255.712	126.465	129.246	50,5
IX. Aparello circulatorio	35.074	19.878	15.195	43,3
X. Aparello respiratorio	33.101	18.370	14.731	44,5
XI. Aparello dixestivo	32.075	18.041	14.034	43,8
II. Tumores	26.949	14.595	12.355	45,8
XIX. Traumatismos e envelenamentos	25.371	12.821	12.549	49,5
XV. Complicacións do embarazo, parto e puerperio	18.696	-	18.696	100,0
XIV. Aparello xenitourinario	18.407	9.468	8.939	48,6
XIII. Sistema osteomuscular e tecido conxuntivo	16.872	7.866	9.006	53,4
Outras causas	49.168	25.426	23.741	48,3

Fonte: INE. Encuesta de morbilidad hospitalaria

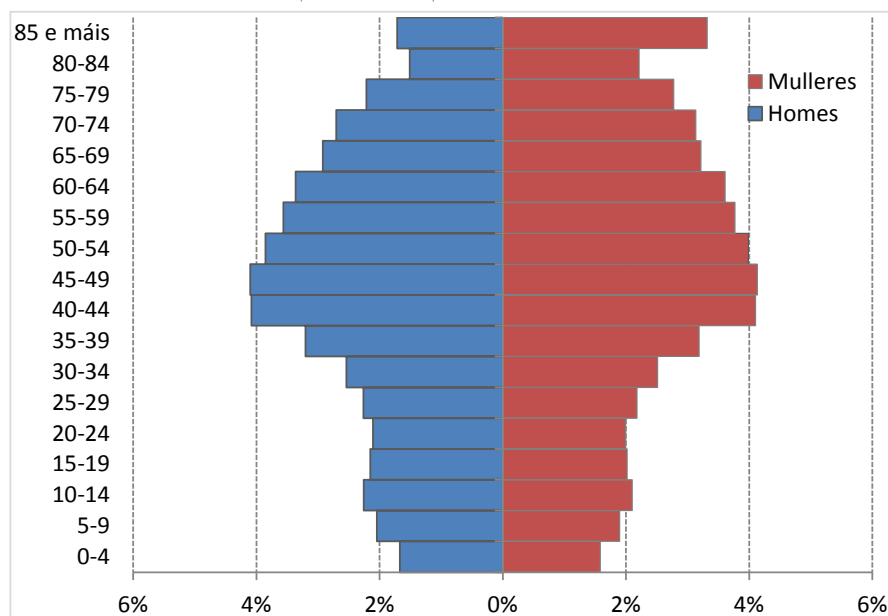
III.6. CARACTERÍSTICAS DEMOGRÁFICAS

A demografía afecta a todo o PEG 2022-2030, como unha cuestión transversal.

A poboación galega caracterízase por estar inmersa nun proceso de envellecemento, pola dispersión territorial e polas consecuencias derivadas dos procesos migratorios do século pasado.

Así, hai que ter en conta que en Galicia a poboación máis envellecida é fundamentalmente feminina, o 57% da poboación de 65 e máis anos son mulleres e que o rango de idade máis numeroso (tanto en homes como en mulleres) é o que está entre os 45 e os 49 anos tal e como se presenta na pirámide do Gráfico 16.

Gráfico 16. Pirámide de poboación de Galicia. Ano 2021

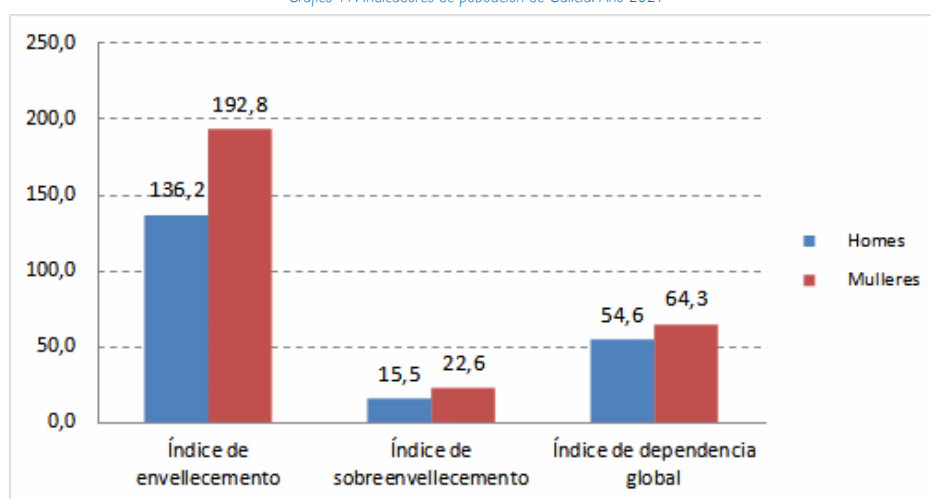
Fonte: IGE. Cifras poboacionais de referencia

○ Índice de envelhecimento dos homes e das mulleres reflicte o maior envelhecimento deste último colectivo. Así, no ano 2021, en Galicia hai 193 mulleres maiores de 65 anos por cada 100 menores de 20, mentres que no caso dos homes hai 136 maiores de 65 por cada 100 menores de 20.

○ Índice de sobreenvellecemento, que indica o número de persoas de 85 ou máis anos por cada 100 de 65 ou máis anos, tamén acadada entre as mulleres valores máis altos que entre os homes (22,6 fronte a 15,5).

○ Índice de dependencia global, que representa o número de persoas en idade potencialmente dependente (menores de 15 anos e maiores de 64 anos) por cada 100 persoas en idade potencialmente activa (poboación entre 15 e 64 anos), tamén é superior entre as mulleres (64,3) que entre os homes (54,6).

Gráfico 17. Indicadores de poboación de Galicia. Ano 2021

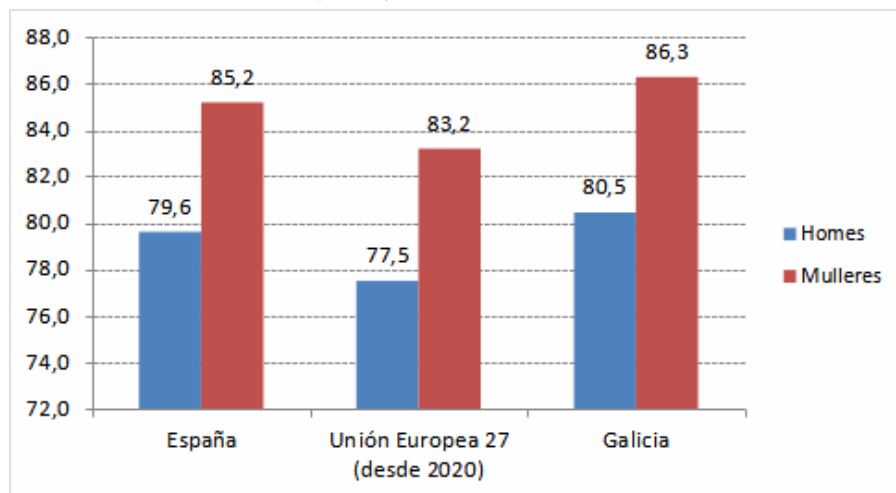

Fonte: IGE. Indicadores demográficos.

Ademais, o territorio de Galicia non está habitado de xeito uniforme, máis do 76% da poboación reside nas provincias da Coruña e Pontevedra e existe unha sobrerrepresentación feminina en todas as provincias. No ano 2021, o número de mulleres en Galicia é superior nun 7,2% ao de homes, relación moi superior á española (4,1%) e á da UE 27 (desde 2020) (4,6%).

A idade media da poboación residente en Galicia a 1 de xaneiro de 2021 é de 47,7 anos (case 4 anos superior á idade media en España, 43,8), e con claras diferenzas por sexos. A idade media das mulleres galegas no ano 2021 é 49,3 anos fronte aos 46,1 dos homes. Ademais, en todas as provincias galegas a idade media das mulleres é superior á dos homes.

Gráfico 18. Esperanza de vida ao nacer. Ano 2020

Fonte: IGE. Táboas de mortalidade, INE Indicadores demográficos, Eurostat:Population Statistics

A esperanza de vida ao nacer sitúase no ano 2020 para a poboación galega en 83,4 anos. Nas mulleres este indicador toma un valor de 86,3, 5,8 anos superior ao dos homes. No caso de España e a UE 27 (desde 2020) esta fenda alcanza os 5,6 e 5,7 anos, respectivamente.

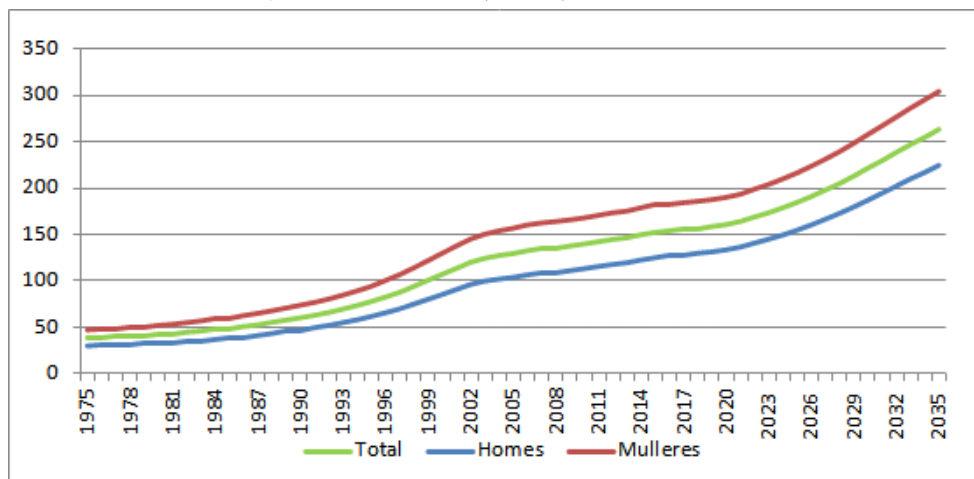
Galicia presenta no ano 2021 a terceira taxa xeral de fecundidade máis baixa de España (27 nacementos por cada 1.000 mulleres en idade fértil), tan só superada por Canarias e Asturias.

Ademais, segundo as proxeccións de poboación a curto prazo, Galicia perderá 178.257 habitantes no período 2020-2035, o que supón unha diminución do 6,6% da súa poboación. Por provincias, en Ourense e en Lugo produciranse as maiores perdas de poboación en termos relativos (un 11,1% e un 10,5% respectivamente).

Ademais da baixada no número de habitantes, as proxeccións mostran un progresivo envellecemento da poboación. Así, en Galicia, a porcentaxe de persoas de 65 ou máis anos pasará do 25,4% en 2020 ao 33% en 2035.

O índice de envellecemento proxectado para 2035 de Galicia sitúase no 262,6, o que significa que para esa data por cada 100 menores de 20 anos haberá na nosa Comunidade Autónoma 263 maiores de 64 anos (en 2020 o indicador situouse en 160,4%). Este índice de envellecemento será maior nas mulleres, que para o ano 2035 se situará en 303,4, é dicir por cada 100 mulleres menores de 20 anos haberá 303 maiores de 64 anos.

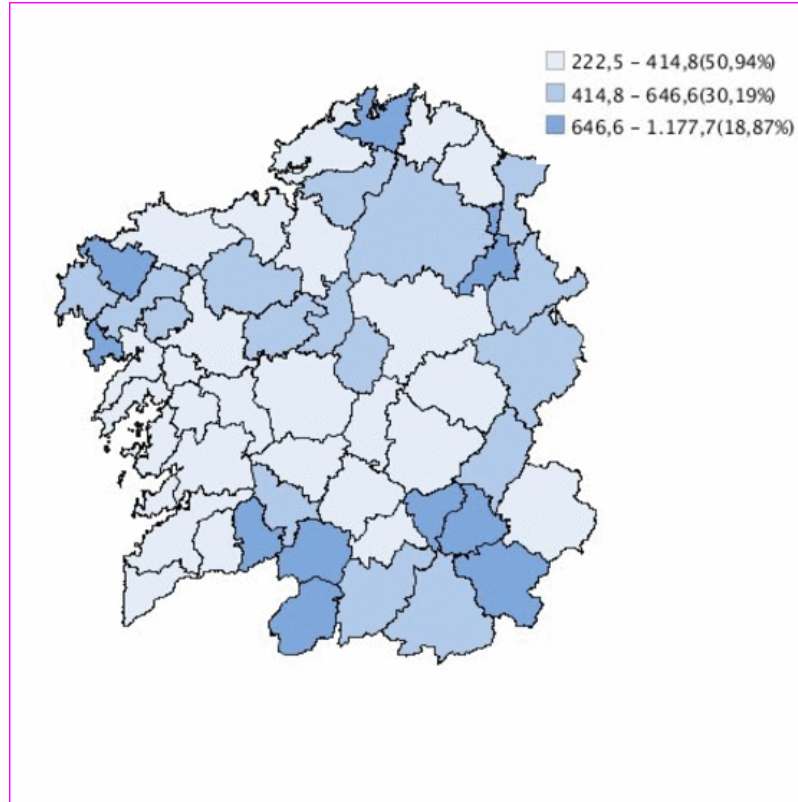
Gráfico 19. Índice de envelhecimento proxectado por sexo. Galicia. 1975-2035

Fonte: IGE. Proxeccións de poboación

As áreas máis envellecidas serán as situadas no sur da provincia de Ourense, marxe oriental da provincia de Lugo e na Área da Costa da morte e na comarca de Ortegal, nestas áreas o índice de envelhecimento proxectado será superior a 500 (500 maiores por cada 100 mulleres menores), tal e como se reflexa no Gráfico 20. Cabe destacar valores moi superiores a 400 nas comarcas Terra de Trives, Baixa Limia, Terra de Caldelas, A Paradanta, Ortegal e Terra de Soneira onde a relación entre as mulleres menores de 20 e maiores de 64 atoparase por enriba dos 800 (800 maiores por cada 100 mulleres menores).

Gráfico 20. Mapa do índice de envelhecimento proxectado para as mulleres no ano 2035 nas comarcas galegas

Fonte: IGE. Proxeccións de poboación

III.7. INCLUSIÓN SOCIAL E REDUCIÓN DA POBREZA

Encádrase no Plan Estratéxico de Galicia 2022-2030 (PEG 2022-2030) , no Eixe 4 Cohesión social e territorial, na PA. 4.2. Facer que o crecemento chegue a toda a cidadanía, en particular ás persoas máis desfavorecidas e apoiar a integración socioeconómica da poboación retornada e inmigrante.

O indicador denominado “en risco de pobreza ou exclusión social “ refírese a aquelas persoas que están nalgunha das seguintes situacións:

- En risco de pobreza: o ingreso por unidade de consumo está por debaixo do 60% da mediana dos ingresos por unidade de consumo.
- En carencia material severa.
- Persoas de 0 a 59 anos que viven en fogares sen ingresos de traballo ou con baixa intensidade de ingresos de traballo, é dicir, onde o número de días que os adultos de 18 a 59 anos dese fogar tiveron ingresos por traballo supón ata o 20% do número total de días que poderían telos durante o ano anterior.

O risco de pobreza ou exclusión social materialízase de forma distinta no territorio español, cunha marcada concentración no suroeste peninsular e en Canarias.

No caso de Galicia a taxa de risco de pobreza ou exclusión social situouse en 2020 no 19,5%, 8,1 puntos porcentuais por debaixo da española, que para o mesmo período foi do 27,6%.

No ano 2020, a porcentaxe de persoas que viven en fogares con carencia material severa en Galicia (3,7%), é 3,6 puntos máis baixo que en España no mesmo período (7,3%).

A porcentaxe de persoas de 0 a 59 anos que viven en fogares con baixa intensidade de ingresos de traballo (10,3 %) é 1,4 puntos inferior a España (11,7%).

As diferenzas por xénero tamén se manifestan neste ámbito:

- As mulleres con discapacidade, estranxeiras ou maiores de 45 anos presentan maiores dificultades de acceso ao emprego e condicións laborais máis precarias.
- Nos rangos de idade de 50 a 64 anos a taxa de risco de pobreza das mulleres é inferior á dos homes.

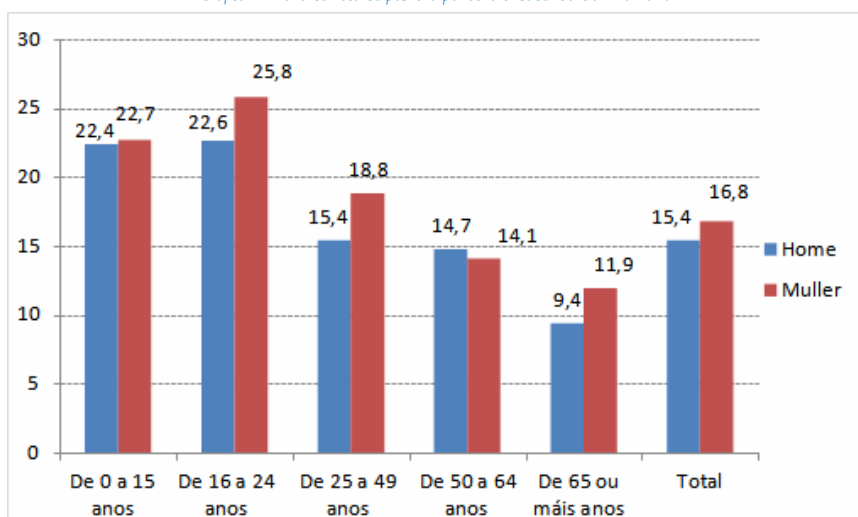
A taxa de risco de pobreza de Galicia situouse no período 1999-2010 en torno ao 14% da poboación, experimentando unha suba de aproximadamente entre un e dous puntos porcentuais anual a partir do ano 2010. No ano 2020, o 16,1% da poboación atopábase en risco de pobreza, 5,6 puntos por debaixo do de España para ese período (21,7%).

Hai unha maior incidencia do incremento da taxa de risco de pobreza na poboación nova, nos fogares con nenos/as e mozos/as ao seu cargo, así como na poboación es-

tranxeira. O 20,8% dos fogares con nenos/as e mozos/as a cargo está nunha situación de pobreza, que ademais aumenta segundo o número de menores. Ademais, un 49,2 dos fogares monoparentais (maioritariamente encabezados por mulleres) atópanse en situación de pobreza.

Tendo en conta a idade, o Gráfico 21 amosa que o grupo de idade de 16 a 24 anos é o que presenta unha taxa de risco de pobreza máis elevada, lixeiramente superior na mocidade. Ao contrario, os maiores de 65 anos son os que teñen unha taxa máis reducida. En media, as mulleres presentan unha taxa lixeiramente superior á dos homes.

Gráfico 21. Taxa de risco de pobreza por sexo e idade. Galicia. Ano 2020

Fonte: IGE. Enquisa estrutural a fogares

III.8. VIOLENCIA DE XÉNERO

Este ámbito forma parte do Principio horizontal 2. do Plan Estratéxico de Galicia 2022-2030 (PEG 2022-2030) , Promoción da igualdade entre homes e mulleres e non discriminación e como tal estará presente en todos ámbitos. Así mesmo encádrase no Eixe 2: Benestar das persoas e as familias e cohesión social, en dúas prioridades de actuación en especial, Prioridade de actuación PA.2.3: Mellora dos servizos sociais a familias e á infancia, apoio á conciliación e á promoción da igualdade, servizos e axudas complementarios da educación e políticas de xuventude e cooperación e Prioridade de actuación PA.2.4: Deseño dunha estratexia de integración social que mellore o benestar da cidadanía, axude ás persoas máis desfavorecidas a retomar o máis axiña posible a situacións socioeconómicas aceptables e que fomente a igualdade de xénero.

A violencia de xénero constitúe a manifestación máis extrema da desigualdade entre mulleres e homes e contra a que resulta necesario intervir con accións de prevención, sensibilización, formación e educación e atención directa e protección das vítimas de violencia de xénero.

Nos xulgados de violencia sobre a muller, no ano 2021, incoáronse, no territorio español, un total de 37.270 solicitudes de ordes de protección e medidas (dos artigos 544 ter e 544 bis), das cales foron adxudicadas 26.254 (o 70% das solicitudes). Das 37.270 solicitudes, atribúenselle a Comunidade Autónoma de Galicia 1.784 solicitudes, das que se resolveron favorablemente 1.176 (o 66% do total).

Tal e como se mostra na Táboa 21, no ano 2021 solicitáronse en Galicia 1.784 ordes de protección e acordáronse o 65,9% das mesmas.

Táboa 21. Ordes de protección solicitadas nos Xulgados de violencia sobre a Muller

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
España												
Ordes de protección solicitadas	37.908	35.813	34.556	32.831	33.167	36.292	37.958	38.488	39.176	40.720	35.948	37.270
Porcentaxe de ordes de protección acordadas	67,3	65,8	61,5	58,9	56,6	57,4	64,1	67,7	69,2	70,4	70,5	70,4
Galicia												
Ordes de protección solicitadas	1.342	1.249	1.443	1.490	1.327	1.564	1.693	1.928	2.021	2.022	2.009	1.784
Porcentaxe de ordes de protección acordadas	60,7	63,9	63,2	59,4	62,5	59,5	67,0	66,6	67,1	66,0	64,3	65,9

Fonte: Ministerio de Igualdad

No ano 2021 en Galicia producíronse 6.259 denuncias por violencia de xénero, o que supón unha taxa de 4,5 denuncias por mil mulleres.

Táboa 22. Denuncias por violencia de xénero no período 2010-2021

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
España												
Número de denuncias	134.105	134.002	128.477	124.893	126.742	129.193	143.535	166.260	166.961	168.168	150.804	162.848
Taxa por mil de mulleres	5,7	5,7	5,4	5,3	5,4	5,5	6,1	7,0	7,0	7,0	6,2	6,7
Galicia												
Número de denuncias	5.270	5.153	4.788	5.174	5.209	5.210	5.683	6.436	6.537	6.551	6.078	6.259
Taxa por mil de mulleres	3,7	3,6	3,4	3,6	3,7	3,7	4,1	4,6	4,7	4,7	4,4	4,5

Fonte: Ministerio de Igualdad. INE. Cifras de poboación. Poboación a 1 de xullo.

No ano 2020 en Galicia morreu unha muller por violencia de xénero a mans da súa parella ou exparella, e que fai que a taxa por millón de mulleres acade o valor de 0,72, dato inferior ao do ano 2020.

Táboa 23. Mulleres mortas por violencia de xénero a mans da súa parella ou exparella

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
España												
Número	73	62	51	54	55	60	49	50	51	55	45	47
Taxa por millón de mulleres	3,07	2,59	2,13	2,26	2,31	2,53	2,07	2,11	2,14	2,29	1,86	1,95
Galicia												
Número	2	3	4	3	6	8	4	2	3	3	3	1
Taxa por millón de mulleres	1,38	2,07	2,78	2,10	4,22	5,65	2,84	1,42	2,14	2,14	2,14	0,72

Fonte: Ministerio de Igualdad, INE. Padrón municipal de habitantes

En 2013, a Xunta de Galicia aprobou o Acordo polo que se aproba o Protocolo para o exercicio da acción popular por parte da Administración xeral da Comunidade Autónoma de Galicia nos procedementos penais en casos de morte por causa de violencia de xénero. Dende o ano 2013 e ata a actualidade a Administración xeral da Comunidade

Autónoma de Galicia exerceu a acción popular nun total de 19 procedementos penais en casos de morte por causa de violencia de xénero.

Ante a situación de indefensión en que se atopan moitas mulleres en situación de violencia de xénero, nalgúns casos con grave perigo para elas e os seus fillos e as súas fillas, a Xunta de Galicia ten articulada unha rede de casas de acollida para mulleres maltratadas, cunha conexión entre elas, de tal xeito que as mulleres galegas que o precisen, por atoparse na referida situación de indefensión, teñan un lugar de referencia onde acudir. A rede de centros de acollida da comunidade autónoma tivo en 2020 unha ocupación media do 53,73%.

Táboa 24. Usuarias e ocupación media da rede de centros de acollida. Ano 2021

Localidade	Mulleres	Nenas Menores	Nenos Menores	% media ocupación de RGA
A Coruña	31	13	8	67%
Lugo	12	4	7	66%
Ourense	20	14	7	70%
Culleredo	0	0	0	0%
Ferrol	12	5	10	59%
Burela	4	0	0	39%
Chantada	7	1	2	27%
CEMVI	28	10	8	50%
Total	114	47	42	54%

Fonte: Secretaría xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

RGA: Rede Galega de Acollemento

Completando esta rede de acollida, en xuño de 2014 iniciou as súas actividades o Centro de Recuperación Integral para mulleres que sofren violencia de xénero (CRI), cun horario amplo e flexible para así poder cubrir as necesidades das mulleres e das súas fillas e fillos, e para atender á conciliación da vida laboral, persoal e familiar das persoas usuarias. O número de persoas do Centro de Recuperación Integral no ano 2021 foi de 122

Táboa 25. Persoas usuarias do CRI. Ano 2021

Persoas usuarias	
Mulleres	63
Fillas das mulleres	28
Fillos das mulleres	29
Mulleres dependentes	1
Homes dependentes	1
Total	122

Fonte: Secretaría xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Dentro dos programas de atención psicolóxica, durante o ano 2021 recibiron atención un total de 1.169 persoas (víctimas de violencia e persoas do seu entorno familiar) e participaron na intervención 88 profesionais da psicoloxía.

Táboa 26. Persoas usuarias dos programas de atención psicolóxica. Ano 2021

Provincia	Mulleres	Nenas Menores	Nenos Menores	P. deptes.	TOTAL
A Coruña	103	84	73	38	598
Lugo	48	8	3	1	60
Ourense	98	15	15	9	137
Pontevedra	250	60	48	16	374
Total	499	167	139	64	1.169

Fonte: Secretaría xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Durante ese mesmo período, o programa “Abramos o círculo” para a atención psicolóxica especializada e apoio a homes que adoptan actitudes inadecuadas nas relacións coa súa parella, coa súa familia, e que desexan adquirir novos modos de comportamentos exentos de agresividade, prestou atención a 136 homes e participaron na intervención 57 profesionais da psicoloxía.

Táboa 27. Homes participantes no programa “Abramos o círculo”. Ano 2021

Beneficiarios			
A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra
56	6	14	60
Total: 136			

Fonte: Secretaría xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Por outra banda, polo que se refire ao servizo ATENPRO para vítimas de violencia de xénero, dependente do Ministerio de Igualdade, a través da Delegación do Goberno para a Violencia de Xénero, que é unha modalidade baseada en tecnoloxías de comunicación telefónica móbil e de telelocalización telefónica que ofrece ás vítimas da violencia de xénero que contén cunha orde de protección ou medida de afastamento, unha atención inmediata e a distancia, asegurando unha resposta rápida ás eventualidades que poidan acontecerlles as 24 horas do día, os 365 días do ano e independentemente do lugar onde se atopen, a continuación recóllese a evolución das cifras de usuarias deste servizo no ano 2021.

Táboa 28. Usuarios ATEMPRO 2021

	Altas 2021
A Coruña	423
Lugo	40
Ourense	32
Pontevedra	188
Total	683

Fonte: Secretaría xeral da Igualdade. Xunta de Galicia

Para complementar todos os servizos de atención e prevención que xa existían na nosa Comunidade autónoma, o 6 de outubro de 2015 asinouse un convenio de colaboración entre o Ministerio do Interior e a Comunidade Autónoma de Galicia, para integrar o Punto de coordinación das ordes de protección de Galicia co Sistema de seguimento integral nos casos de violencia de xénero (Sistema Viogén).

O Sistema de Seguimento Integral de violencia de xénero, coñecido como VIOGEN, é unha aplicación informática desenvolvida pola Secretaría de Estado de Seguridade do Ministerio do Interior que pretende acadar os seguintes obxectivos:

- Aglutinar as diferentes institucións públicas que teñen competencias en materia de violencia de xénero

- Integrar toda a información de interese que se estime necesaria

- Facer predición do risco

- Atendendo ao nivel de risco, realizar o seguimento e protección ás vítimas en todo o territorio nacional

- Efectuar un labor preventivo, emitindo avisos, alertas e alarmas, a través do "Subsistema de notificacións automatizadas", cando se detecte algunha incidencia ou acontecemento que poida por en perigo a integridade da vítima.

- Establecer unha tupida rede que permita o seguimento e protección de forma rápida, integral e efectiva das mulleres maltratadas, e dos seus fillos e fillas, en calquera parte do territorio nacional.

A continuación, reflíctense os datos dos casos activos en Galicia, por provincia, no sistema VIOGEN a 31 de decembro de 2021, segundo o nivel de risco:

Táboa 29. Casos activos no sistema Viogen, por nivel e risco 2021

Nivel de risco	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	TOTAL
Non apreciado	714	260	184	473	1.631
Baixo	907	269	139	576	1.891
Medio	230	75	36	251	592
Alto	12	3	2	12	29
Extremo	0	0	0	0	2
Total	1.863	607	361	1.312	4.145

Fonte: Ministerio de Igualdade Delegación do Goberno para a violencia de xénero

En Galicia funciona ademais o teléfono da muller, 900 400 273, que é gratuíto, anónimo, funciona as 24 horas do día e ten cobertura para toda a Comunidade Autónoma. Está atendido por un equipo multidisciplinar, coordinado cos diferentes profesionais de toda Galicia, de forma que calquera muller poida facer unha consulta, tanto en horario laborable como en horario nocturno e en días non laborables ao longo de todo ano. En 2021 atendeu un total de 3.286 chamadas. Este teléfono atópase conectado co teléfono nacional de violencia de xénero 016, e todas as chamadas recibidas no 016 e efectuadas dende Galicia, son derivadas automaticamente ao teléfono da muller 900 400 273.

III.9. SOCIEDADE DA INFORMACIÓN

Encádrase no Plan Estratéxico de Galicia 2022-2030 (PEG 2022-2030), no Eixe 3 Competitividade e crecemento, na PA. 3.2. Impulsar unha transformación dixital inclusiva e sostible.

Dada a importancia que o Sector TIC está a ter no desenvolvemento da economía da nosa Comunidade Autónoma, a análise da presenza da muller no mesmo é crucial para a sostenibilidade do sector.

A Axenda Dixital Europea 2020 é un ambicioso programa que ten entre as súas prioridades a de “Fomentar a alfabetización, a capacitación e a inclusión dixitais”.

Dentro desta prioridade, a acción 60 céntrase no obxectivo de promover unha maior participación das mulleres xoves na forza de traballo das TIC. Débese investir e aumentar a man de obra feminina neste sector, loitando contra a tendencia de diminución do número de mozas que escollen carreiras tecnolóxicas.

Unha das posibles causas desta escasa representación é o reducido interese da muller pola formación especializada en TIC, onde segundo datos europeos (informe “Women active in the ICT sector”. European Commission):

De cada 1000 mulleres graduadas, só 29 o están en TIC (2,9%)

E destas, unicamente 4 traballan no sector tecnolóxico (13,8% das graduadas en áreas TIC).

As titulacións STEM defínense como as especialidades formativas de Ciencias naturais, Tecnoloxías, Enxeñaría, Informática e Matemáticas. Segundo a Enquisa ás empresas TIC sobre a Sociedade da Información realizada polo OSIMGA, no ano 2021 os colectivos máis numerosos por formación e xénero entre as persoas que traballan no sector TIC son homes con titulación superior STEM (26,7%) e homes con ciclo superior STEM (22,8,7%), estas porcentaxes no caso das mulleres baixan ao 8,6% e 4,2% respectivamente.

Por outra banda, segundo os datos de afiliacións e contas de cotización proporcionados polo IGE, procedentes da Seguridade Social, considerando a media de xuño e decembro de 2021 as mulleres representaban o 30,6% do sector TIC en Galicia e a súa presenza varía notablemente en función dos distintos subsectores, acadando a máxima presenza no sector das telecomunicacións (39%) fronte á porcentaxe máis baixa que corresponde co sector das manufactureiras TIC, que se situou no 19,3%. Ademais, a presenza das mulleres autónomas no sector TIC galego sitúase no 21,6%.

Salientar que a presenza de mulleres nas distintas áreas funcionais das compañías do sector tecnolóxico galego non é homoxénea. Así, só o 13,5% das mulleres que traballan no sector desenvolve funcións TIC, fronte ao 58,4% dos homes e no persoal non adicado

a tarefas TIC, a porcentaxe de mulleres (8,4%) é 2,6 puntos inferior á dos homes (11%). Nos postos directivos a distancia entre homes e mulleres é de 4,5 puntos (6,6% dos homes fronte a 2,1% das mulleres).

Polo que se refire ao uso das TIC, a fenda dixital de xénero da poboación de 16 a 74 anos reduciuse considerablemente nos últimos anos no caso de Galicia, no uso de Internet a fenda dixital no ano 2021 era de -1,9 puntos e de -3,1 puntos no caso do uso frecuente de internet. Non ocorría isto no ano 2013, onde a fenda de dixital era 5 (uso de internet) e 3,9 (uso frecuente de internet).

A fenda dixital de xénero non se reduce no ano 2021 respecto ao ano anterior ao comparar as compras a través de internet. Os homes galegos superan en 2,5 puntos ás galegas, mentres que no ano 2020 o facían en 1,2 puntos.

Táboa 30. Porcentaxe de persoas que utilizaron novas tecnoloxías segundo o sexo. Ano 2021

	Utilizaron internet nos últimos 3 meses	Utilizaron internet polo menos unha vez por semana nos últimos 3 meses	Compraron a través de internet nos últimos 3 meses
España			
Total	93,9	91,8	55,2
Home	93,9	91,7	55,7
Muller	93,9	91,9	54,8
Fenda dixital	0,0	-0,2	0,9
Galicia			
Total	90,2	87,1	52,5
Home	89,2	85,5	53,8
Muller	91,1	88,6	51,3
Fenda dixital	-1,9	-3,1	2,5

Fonte: INE: Enquisa sobre equipamento e uso de tecnoloxías da información e comunicación nos fogares 2021

Nota: Porcentaxe sobre persoas de 16 a 74 anos . A fenda dixital de xénero é a diferenza entre as porcentaxes de homes e mulleres

A fenda dixital en Galicia aparece máis marcada cando se considera o grado de urbanización do concello, tal e como se reflicte na Táboa 31.

Táboa 31. Porcentaxe de persoas que utilizaron novas tecnoloxías segundo o sexo e o grao de urbanización do concello. Ano 2021

		Utilizaron o ordenador nos últimos 3 meses	Utilizaron internet nos últimos 3 meses
Zonas densamente poboadas (ZDP)	Home	74,72	87,19
	Muller	67,21	83,47
	Total	70,71	85,20
Zonas intermedias (ZIP)	Home	65,78	83,10
	Muller	60,70	78,55
	Total	63,17	80,76
Zonas pouco poboadas (ZPP)	Home	49,57	71,40
	Muller	44,01	66,90
	Total	46,77	69,14
Total	Home	64,39	81,26
	Muller	58,74	77,32
	Total	61,46	79,22

Fonte: IGE. Enquisa Estructural a Fogares. Ano 2021

Nota: Os datos fan referencia á poboación de 5 ou máis anos